

Velfærdsministeriet
Lovkoordinering
J.nr. 2009-1809

11. marts 2009

**Notat
om
Danmarks og Grønlands forpligtelser i forhold til internationale aftaler på
det sociale område, der gælder for Grønland**

Kompetencen på det sociale område i Grønland

Det eksisterende grundlag for grønlandske myndigheders overtagelse af sagsområder er fastlagt i lov nr. 577 af 29. november 1978 om Grønlands hjemmestyre, som trådte i kraft den 1. maj 1979.

Det sociale område er med lov nr. 580 af 29. november 1978 for Grønland om arbejds- og socialvæsenet (bemyndigelsesloven) overtaget af hjemmestyret efter § 5 i hjemmestyreloven, dvs. med statsligt tilskud til medfinansiering af området.

Internationale forpligtelser

Det følger af § 10, stk. 1, i hjemmestyreloven, at hjemmestyret er undergivet de forpligtelser, der følger af traktater og andre internationale regler, som til enhver tid er bindende for riget. Ifølge § 10, stk. 3, kan regeringen pålægge hjemmestyret at foretage de foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre overholdelsen af internationale regler mv.

I det interne forhold mellem Danmark og Grønland er det således Grønland, der har ansvaret for overholdelsen af internationale konventioner på overtagne sagsområder. Det vil bl.a. sige, at hjemmestyret skal sikre, at hjemmestyret ved udøvelsen af den regeludstedende og administrative kompetence på de overtagne sagsområder overholder internationale konventioner mv., som er gældende for Grønland. Hjemmestyreloven indeholder ikke regler om, på hvilken måde hjemmestyret sikrer overholdelsen af internationale forpligtelser på overtagne områder.

Da det i henhold til grundloven er regeringen, der handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender, er det regeringen, der folkeretligt er ansvarlig for Grønlands overholdelse af internationale forpligtelser, også på sagsområder, som hjemmestyret har overtaget.

Samlet kan dette udtrykkes således, at regeringen udadtil er ansvarlig på rigets vegne for overholdelse af internationale konventioner, såsom FN's børnekonvention. I det interne forhold mellem Danmark og Grønland er det imidlertid hjemmestyret, der har ansvaret for overholdelsen af FN's børnekonvention på de overtagne sagsområder.

Skulle der opstå spørgsmål om, hvorvidt hjemmestyret ved udøvelsen af den regeludstedende og administrative kompetence på et overtaget område overholder internationale forpligtelser, vil det kunne blive aktuelt med politiske drøftelser mellem den ressortansvarlige minister og landsstyremedlemmet herom.

Det bemærkes, at det følger af § 16, stk. 1, i det for Folketinget fremsatte forslag til lov om Grønlands Selvstyre, at selvstyret er undergivet de forpligtelser, der følger af folkeretlige regler og andre internationale aftaler, som til enhver tid er bindende for riget. Endvidere følger det af § 11, stk. 3, at de beføjelser, der med loven gives til landsstyret på udenrigsområdet, ikke begrænser de danske myndigheders forfatningsmæssige ansvar og beføjelser i mellemfolkelige anliggender, idet udenrigs- og sikkerhedspolitik er rigsanliggender. Situationen vil på dette punkt være uændret efter en vedtagelse af selvstyreloven i den foreliggende form.

Særligt om FN's Børnekonvention

FN's Børnekonvention

Danmarks ratificerede i 1991 FN's Børnekonvention. Danmark afgiver hvert 5. år rapport om status for konventionens overholdelse til FN's Børnekomité. På baggrund af rapporten fra den danske stat, og en række NGO'ers skyggerapporter, indkaldes Danmark til eksamination ved komiteen, og denne afgiver derefter en række konkluderende bemærkninger om konventionens overholdelse.

Seneste rapport har Danmark afleveret i august 2008, og det forventes, at Danmark indkaldes til eksamination ultimo 2010.

Grønland tiltrådte i 1992, at konventionen også skulle gælde for Grønland. Hjemmestyret skal således sikre, at det ved udøvelsen af den regeludstedende og administrative kompetence på overtagne sagsområder overholder Børnekonventionen. Børnekonventionen regulerer imidlertid ikke, hvilke skridt Hjemmestyret skal tage for at sikre overholdelse af konventionen. Der følger således ikke af konventionen en pligt til at bede andre lande, organisationer m.v. om hjælp til overholdelse heraf.

Hjemmestyret har ved afgivelsen af den seneste rapport udarbejdet et særskilt afsnit om konventionens overholdelse i Grønland, ligesom repræsentanter for det grønlandske hjemmestyre vil være til stede, når Danmark eksamineres ved FN's Børnekomité.

Velfærdsministerens rolle som koordinator for Børnekonventionen

FN's Børnekonvention består af rettigheder for barnet på forskellige områder, fx sundheds-, undervisnings- og det sociale område. Hvert af ministerierne har ansvaret for konventionens overholdelse på deres eget ressortområde. Velfærdsministeriet, Undervisningsministeriet og Sundhedsministeriet forvalter således områder, der er essentielle i forhold til konventionen.

På det sociale område er det Velfærdsministeriet som ressortministerium, der har ansvaret for konventionens overholdelse. Herudover er velfærdsministeren koordinator for Børnekonventionen, herunder for afrapportering til FN's Børnekomité.